

Геополітичні орієнтири нової України

Юрій Липа

Геополітичні ескізи нової України

Коли поземною віссю Московії є горішнє Поволжя, то поземною віссю України є північно-східний берег Чорного моря. Коли в Московії величезна більшість рік тече на Північ, то в Україні всі ріки пливуть на Південь, за винятком одної Кубані. Найприроднішою віссю експансії України є південна вісь, так як найприроднішою для Московії – північна. Росія – це Північ, Україна – це Південь. Обидві країни зрівноважуються між собою щодо населення і геополітичного значення.

Назагал прийнято зображати Україну, як шпихлір Європи, або принаймні Росії. Сам народ окреслювано, як типових консервативних хліборобів. Тим часом нема шпихліра Росії. Збіжжя ледве вистачає самій Україні, і поза Галичиною та Західною Волинню, населення її належить радше до спролетаризованих мас, що покидають село. Селяни втікають з прадідівських земель і збільшують населення промислових центрів України. Сталінська колективізація змогла прив'язати до землі тільки найбільш пасивних. Активніші заповнюють міста.

Наш впертий енергійний народ змінює характер. Він мав свої часи, коли повний сильних гелленських і норманських впливів закладав власну Київську державу. Близьких часів залишив такий слід в пам'яті сусідніх з українцями народів, що російський цар, шукаючи якоїсь догідної традиції для своєї керми, захопився за традицію Київського князівства і на початку XVIII століття офіційно наказав визнавати московських Романових за "продолжателей" Рюриковичів. В нечувано анархічних часах, зв'язаних з поширенням впливів польської шляхти на Східну Європу, витворили українці традицію козацтва, піввоєнного, півторговельного лицарства із своєрідним устроєм.

В розбудові наднаціонального імперського почуття, зв'язаного з Петербургом, брала українська аристократія не менш живий уділ, як прибалтійська німецька шляхта, чи нащадки татарських мурзів. Участь українців в будові Росії значно зменшилась від половини XIX століття. Зникли такі прізвища як Стефан Яворський, граф Розумовський, Потьомкін, Паскевич і т.п.

Романтичний анархізм українських інтелігентів XIX–XX століття не мав глибшої політичної програми. Було в ньому сильне змагання до культурної самостійності. Незалежність України, проголошена в 1917 році, була не тільки наслідком формального зриву з Росією до упадку Романових, але й впливала з волі емансипованих селянських мас. Впало вже багато свідомих чи несвідомих жертв в боротьбі за окремішність України, але ще далеко до устійнення остаточних здобутків.

Напрявні експансії України тисячоліть – це було здобування чорноморських

берегів. Від кінця XVIII ст. українські селянські маси, скориставшись із заглядного замирення в степовій половині України, посунули на Схід, все більше опановуючи праве доріччя на Південь, розміщуючись на просторах від гирла Дунаю і Добруджі аж до гирла Дону. Третій ступінь колонізації, із своєрідним військовим характером, почав відвойовувати терени Північного Кавказу.

Російський імперський уряд намагався зупинити дорогу українським масам до моря, форсуючи туди переселення московських селян. Та московини менше всього надавалися до колонізації – і при кінці XIX ст. перший похід українців на Південь завершився виграшем.

У XX столітті колонізований період має менш виразний характер. По програвшій японській війні 1905 року центральна керма стимулювала переселення наших людей головним чином на Сибір і Далекий Схід та до Тургайської області. Утворені там "Зелені" та "Сірі" клини являються радше чужосторонніми в населенні Амурщини, Казахстану та Сибіру. Оскільки московини, розпочавши колонізацію від кількох століть раніше, встигли витворити свій, тривалий, зв'язаний з тубільним, тип життя, оскільки українці залишалися чужими для оточення. Вони принесли з собою і свої звичаї і власну своєрідну фізіономію життя. Трудно уявити собі рух повороту сибіряків до Московії, тим часом по утворенні Української держави в 1917 році українські колоністи в Сибіру і на Далекому Сході розпочали масовий похід додому.

Коли сибірська колонізація не дає жодних важливих осягів для України, то друга її напрямна, на північний схід, іде цілковито на користь нашого народу. Розселення йде не по заказу і плану влади, лише як повільне проникнення з терену людності в сусідні слабші землі. Так уже при кінці XIX століття скромні і працюваті українські села все більше посуваються на схід до Дону, цілковито витісняючи московинів...

Щоб полегшити собі справу боротьби з українською стихією, керма Совітів, визначаючи межі УССР, обтягла доступ України до Криму і Дону. Бажання забрати також і Донецький басейн зустріло такий опір серед українських комуністів, що Ленін не посмів його відділити. Тим однак не припинено спонтанного руху українського населення на південний схід. Ще за часів царату доходили окремі групи населення на Закавказзя, до Туркменистану і навіть до Північного Ірану. Під час большевицького штучного переселення мас не обійшлося без великих втрат в людях, але все ж сорокові роки нашого століття принесли значне посилення українського елементу на Закавказзі і самому Кавказі.

Те саме діється і в Тавриді, в т.зв. Кримській республіці. У боротьбі крові перемагають тут українці. Татарське населення Криму не переважає четвертини всієї людності. Зрештою антропологічні дослідження на кримських татарах довели, що вони давно втратили своє антропологічне лице і стали по крові українцями, зберігши тільки тюркську мову.

Упромисловлення (приблизно половина українців покинули хліборобство) визначає нові центри для української етнічної маси. Вони лежать переважно на лівому березі Дніпра. Головним змістом цієї промисловості є сполучення заліза Кривого Рогу і

вугілля Донбасу. До вищевказаного додаємо керченську руду і нафту в Кубанщині. Крим, Кубань, Дон, Південна Україна – це місця, біля яких гуртується важка промисловість. Туди ж пливе хвиля українського активу. Найправдоподібніше, що політичний центр нової України буде знаходитися в осередку цих теренів. Буде це модерна Україна, не князівська, не гетьманська, навіть не дрібноміщанська Україна минулого століття, пише, край пробуджених активних мас. Зрештою, кожен народ складається із щоденних виявів активності і мовчазності. Коли перше є легко вловимо, то мовчазні резерви сильного народу – це річ, що не підлягає докладному облікові...

На заході уперта боротьба українців твердо визначила етнічні межі нашої людності в Галичині. Буковині, Карпатській Україні. Досить легко визначити межі з білорусинами. Лише на півночі, у верхів'ях Дону і Десни лежить значна спірна територія – Центральне Чорнозем'я. Кілька останніх століть була вона ареною запеклої боротьби найрізноманітніших осілих і неосілих груп, головню південних москалів і сіверських та слобідських українців. Ускладнює справу те, що людність, осіла на цих теренах більше споріднена з надвіслянською расою, ніж з фіно-уральською чи українсько-динарською...

Стратегічно беручи, не є байдужим для України те, в чиїх руках буде Смоленськ чи Калуга, що лежать на мішаній московсько-білоруській території і є ключем до українських південних просторів. У цьому переконався ще Наполеон в 1812-ому. Із завдань, які висуває українцям сама природа, деякі, як запровадження суцільного судноплавства по Дніпрі, вже довершені. З інших важливу роль грає уніфікація і розвиток сітки транспортних артерій (залізниці, будовані Петербургом, не посилювали натуральний експорт України через чорноморські порти), а також відповідна іригація хліборобських фунтів (зокрема на Дону).

Кожна нація, як і окрема людина зможе висловити себе і своє лице у безнастанній боротьбі з матеріальним і духовним оточенням. Тільки у такій боротьбі виробиться природна сила України та її вартість для світу.

ПАНУВАННЯ, ТРУД І ЛАД

Наша постава

З'ясовуємо тут не прагнення вигнанців з рідного краю, лише те, що, як відчуваємо, є правдою в цьому краї. Там дозріли великі часи, і ми їх тут виразно бачимо. Увесь політичний досвід, який маємо із зустрічі з чужинцями, додається лише на те, щоб ми краще усвідомили собі своє.

Не покладаємо жодних сподівань на продовження у майбутньому невеликих і неглибоких концепцій еміграції. Живемо з усім нашим краєм, із усією його народністю-нацією. Глибоко переживали ми те, що тепер дозріло в ній. Велика війна 1914-1918 рр. зрушила більшу частину українського населення. Роки 1914-1920-1927 принесли стихійне переформування сил, а в кінці останніх років довершили соціальне

зодноріднення України. Вересень 1939 року докінчив тільки те зодноріднення. Одночасно в числі українці дорівнялися небагатьом великим націям. Тому знаємо, що час великого розмаху українства наблизився. Припало це на вибух нової великої війни. Ця війна відкриває українській нації ширші шляхи до розмаху. Не викличе його тільки чужа допомога чи сприятливі обставини. Не віримо в допомогу малу й короткотривалу. Зате ми певні, що значні знищення, які принесе сучасна війна великим державам Європи, – принесе знищення українській нації. Будьмо уважні і готові. Українці зодноріднені національними і соціальними переворотами. Край наш зіндустріалізувався за двадцять років значно більше, аніж будь-який із країв. Приклад будівництва чужих державностей наочно вивчив і виховав політичні сили у нашому народі. Є неминучий зріст у політиці Європи – нового державного організму.

Те, що відчуваю про панування, труд і лад у нашій майбутній державі, подаю у стислих словах.

Підвалини світогляду. Без світогляду немає програми

Спочатку звернемо увагу, як ми дивимось на світ і гру його сил. Беремо за підвалини те, що найбільш пиomo українцям. У своїх піснях, обрядах і звичаях висловив його український нарід. Дослідник бачить у цих поняттях велике споріднення з іранськими релігійними течіями. Світогляд цей відповідає світоглядові цілої динарської раси від Кавказу до Динарських Альп, представником якої є український нарід.

Як уявляємо світ і обов'язки людини?

Світ є побойовищем двох початків: руїнницького і будівничого. Два впливи сягають у кожную справу: один знищує і затемнює, другий будує і освітлює. Однаково безжалісний священний вогонь з одного боку, як і безнадійна тьма – з другого, їх не можна примирити як сумнів і віру. Обидва початки діють у світі і висловлюються у матеріальному існуванні, не можуть покинути світу. У світі самому, і ніде більше, – існує їхній злет, занепад і очищення вогнем. Тому обов'язком людини є творення дочасних дібр: організовувати, будувати і розмножуватися в роді.

Обов'язок людини бути вільною, тобто людина повинна сама собі встановлювати дорогу і йти нею – приєднатися до того чи іншого початку світу. Тільки не можна їй zostаватися між цими печатками, бо є збіжжя і є бур'ян. Є поле і є пустир. Є залізо і є ржа – треба вибрати те чи інше, стати до боротьби на одному боці.

Існує вроджений шлях до руйнації; існують натури, які вроджені давати лад і вище просвітлення. Всім іншим, що вагаються, необхідно допомогти щось вибрати. Хай одні тужавіють у руїнництві, як і другі у будівництві. Життя людське – це боротьба, у якій необхідно напружити всі сили, які людина має! Хай борониться так, як вміє. У тому розвій і її призначення.

Розвою людини не можна шукати ніде поза її більшим світом – поза державою, здобутою у цій боротьбі. Тому держави, народи і цілі раси лише тоді виконують своє

призначення як виразники початку вогню або початку тьми. Боротьба між державами – невідхильна. І було б проти вищого закону ці держави замирювати. Вся історія людства – це боротьба держав віри з державами сумніву – в ім'я перемоги віри.

З таким розумінням ролі світу, держави сполучені суспільно-правові і етично-господарські поняття УКРАЇНЦІВ. Цей світогляд звеличує зв'язок із землею, чого немає у іншому історичному світогляді – номадсько-юдейському. На цьому високому динарському світогляді опираємо наші напрямки панування, праці і ладу.

Шлях до панування

Хай живе національна революція!

Корінь української нації сягає тисячоліть, але свідомість нації приходить згодом. Від століття до століття тільки довершується будова української нації. Племена, що склали її, об'єднав Великий Київ. Сильний вияв характерів дала Козаччина – але тільки тепер настає час на цілковиту, свідому внутрішню і зовнішню однорідність, на національну свідомість.

Не змішуймо однорідності економічної або територіальної чи національної однаковості з національною свідомістю. Мало знати про однаковість економічних обставин чи подібність національної долі для всіх членів нації – існує щось вище. Існує час на творення глибшого свідомого обов'язку із своєю землею і кров'ю. Приходить час на ц і о н а л ь н о ї революції і очищення.

Висунення міту української раси як найвищої цінності – це її цілі, свідоме очищення нації, зачислення її до низки великих націй Європи, таких, як римська, германська чи англо-саксонська, – це наш властивий політичний зміст – дорога до очищення. Свідоме і послідовне очищення нації вимагатиме багатьох років, але вже тепер настав час, аби висунути це гасло. Без очищення краю і очищення української душі – нема для України величі.

Національна революція – це передусім закріплення українського ідеалізму у кутовий камінь будови. Моральність особиста і характер, а не відношення до життя, – це підстава її політичної акції. Національна революція – це заклик до боротьби проти усього того, що шкодить нації. Чужі національні впливи на українську душу шкодять їй. Чужинці ворожі та недбалі до української сили, це шкідливі гості, що непотрібні нам.

В першу чергу необхідно очистити Україну від п'яти-шести мільйонів московитів, що є її паразитами і становлять майже 10% населення краю, які, як правило, замешкали у містах. Це паразити, що звикли до панування над українцями.

Гасло національної революції і безкомпромісовості власне тепер актуальне, з часу найбільшого столітнього упадку нашої політичної думки.

Ми знаємо, що у глибині нашого краю дрімають потужні сили, які тільки ждуть слухного часу. Нехай чисті помисли і енергійні люди знають, що хоч і болісно і нелегко тепер Україні, але наближається зміна. Ніколи так близько, як тепер, не була

від нас ця велика хвиля. У цій хвилі необхідно буде бачити все те, що діється на землі та в душі, і взяти до рук нові чисті мітли.

Хай мітла буде знаком нової революції! Очищуймо свою землю і кров! Колись у минулому очищували і гартували її князі, королі і козацькі вожді – тепер зробить це український селянин, робітник та інтелігент. Все очистити: родину, працю, розвагу і лад гуртовий. На цьому стоїть сила нації!

Тільки очищений нарід здатен панувати! Тільки очищення – дорога до панування!

Для нас утворення Української держави – хоч би найменшої, – це вогнище національної революції на всю українську територію.

Панування не визволення, а панування

Яке панування нам потрібно? Панування не будь-яке, не для купки людей і не на кілька років, а панування на століття для усієї нації.

Теперішні часи – це звичайна війна, це – перелом на довгий відрізок часу. Теперішні часи – це проба для всіх народів, а одночасно – це остаточна проба для української нації, що від чверті століття знаходиться у постійному землетрусі. Одночасно, коли іншим народам землетрус цієї війни принесе упадок, в цьому упадку ми бачимо українську силу і єдність.

Не можемо бути малими. Пора покінчити латанину подертих понять! Реальне життя випередило і пережене іще більше всі існуючі досі українські політичні концепції. Пам'ятаймо, що першим наказом об'єднаної і очищеної нації – не допустити знищення її невдалою закордонною політикою.

Чого домагаємось у новій закордонній політиці?

Малопродуктивним є питання про визволення України як найвищої мети. Чи те визволення в майбутньому має бути змістом української закордонної політики? Чи про це мають думати тільки бійці за Україну і бачити в цьому мету своєї боротьби? Це варте невольників-муринів! Там такий зміст їхньої політики цілком зрозумілий, але він принижує націю, що дала світові таку імперію, як Русь! Таких політиків, як Ярослав Мудрий, Осмомисл, Богдан Хмельницький. Чи це дійсно зміст та найвища мета, коли кусень території колишньої Росії буде відокремлений і перетриває менш чи більш щасливо деякий час над Чорним морем?

Зміст української державності не жебрацький, не випрошування собі кусня землі в колишньої Росії, Наш зміст великий, що існує від тисячоліть.

Панування на півдні – сторожа на півночі

Зміст української державності – зміст геополітичний. Україна – це південна динарська раса, яка від прадавна заселила басейни великих рік, що впадають у Чорне море, частково, як наприклад Дунай, або цілковито, як Дністер, Дніпро, Дон.

Опертя на Чорне море! – клич українських державних інтересів від старокиївських дружин до полків "запорожців" 1918 року, що займали Крим.

Чорне море – для чорноморських країн! І в першу чергу найбільш органічно з нам пов'язаної землі України. Чорноморська доктрина – запорука розвою нового європейського економічного та культурного центру.

Там, над Чорним морем, невпинно просуваються вперед перші інстинктивні колонізатори-селяни. Одні йдуть у бік Добруджі – за Дунай; інші – на Кавказ, Закавказзя – у бік Ірану. Чорноморські землі – це їхній природний життєвий терен.

Отже, панування на півдні, – і не бездушне, що гнобить розвій, зубожує і деформує його так, як це робить Росія Петербурга чи Москви, —а панування творче, органічне, бо Україна національне і культурно споріднена з усіма народами, що замешкали над Чорним морем. Для них вона може стати прикладом нового завершеного ладу. Для цих країн – світло у Києві!

Панування на Півдні і одночасно – міцна сторожа на Півночі! Відокремлення України, перегородження нею для ворогів усіх доріг на Південь було б тільки початком великого історичного процесу. Бо коли держава гноблення, хаосу і руйнування – Росія – зостанеться, то це означає: нема України – центру порядку, багатства і гідності.

Україна – це могильник російської імперії. Не можемо уявити собі інше майбутнє. Знищення Росії – як центру наднаціонального розподілу земель над Волгою, Печорою і Білим морем – відповідно до їхнього національного і історичного змісту – це передумова сильної України.

Україна, маючи геополітичне опертя на Чорному морі, може існувати, але існувати і розвиватися може лише тоді, коли не допустить суперництва на Півночі.

Національні держави фінських і уральських народів на території сучасної російської республіки – це те найменше, що необхідно. Друге – усунення теперішнього московського демографічного центру з цих територій і приборкання тут важкої промисловості, роздутої Москвою. Коли пізніше окреслимо національні межі "русских", то створиться держава, менша від української.

Отже, національна Москва, але не наднаціональна потвора, яка прикривається то грецьким православ'ям, то жидівським "Інтернаціоналом".

Авторитативність між Білим та Чорним морями може бути спокійною тільки у руках українців. Не відокремлення України від Росії є нашою головною ідеєю, а знищення наднаціонального авторитету Росії у дотеперішніх північних центрах і вкорінення цієї ідеї в українській столиці – це головне!

Неможливо примирити московського центру з українським центром, не можна говорити про державну співпрацю у цих двох центрах. На просторах великої Росії не може бути двох великопромислових, двох великодержавних центрів, двох великих збірників енергії! Вони виключають себе взаємно.

Лишень у цій площині наша задача поставлена вірно. Українці змагаються не тільки за свою справедливість, але й за панування цієї справедливості в оточенні. Не може бути й мови про компроміси щодо сучасної російської державності. Єдиним рятунком для існування української державності є цілковите знищення російської великодержавності.

Вільна Україна буде не після звільнення Києва, а після знищення Москви як столиці російської наддержави.

Труд не праця - більше мобілізації сил!

Нова українська державність - це велика ідея панування. Не животіння в існуючих куцях етнографічних межах, а авторитарний розмах і енергія, що виступає поза межі існуючого краю. Для швидкого піднесення авторитарності центру потрібні будуть і нові методи, і нові люди. Національно-географічний принцип - це не вирішення проблеми. Великій ідеї панування повинні служити не тільки українці, але й чужинці, - і в першу чергу національне наближені до українців племена і народи. Одночасно методи панування не можуть спиратися виключно на вузькі методи українського відродження останнього століття. Нам потрібні національні великодержавні методи.

Щоб мати авторитет - треба мати силу! Необхідно постійно мобілізувати її до боротьби. Одним словом, треба бути якнайбільше мобільним і продуктивним.

Найбільш продуктивною формою праці є масовий промисел. На шлях цього промислу Україна приходить в останніх десятиліттях. Упромисловлення досягло великих розмірів. Треба обрахувати національний дохід з індустрії вже тепер. Масова продукція, що виробляється машинами, з кожним днем усе більше і більше характеризує сучасне промислове господарство України. Ми прагнемо вільної праці!

У великому господарстві України повинна зникнути підневільна праця населення міст і сіл. Червоний канчук жене до праці і одночасно не задовольняє потреб працюючих. Високі ціни на харчі, одяг і предмети широкого вжитку йдуть поруч з низьким заробітком. Продукція за советських часів має широкий розмах, але не для широких мас: вони з неї не користають, а живуть. А це в першу чергу тому', що не існує стимулу до праці - знищена тенденція постійного підвищення заробітної платні. І це тому, що знищено право на добровільний вибір праці.

Прагнемо масової продукції для мас! Підставою для цього є підвищення життєвого рівня і життєвих вимог українських мас шляхом підвищення заробітку, зниження цін на товари широкого вжитку й розбудови національної культури.

Прагнемо, щоб у стремлінні до вищого рівня життя злилися усі групи та класи українського народу.

Прагнемо визволення села!

Всі кращі села, що вміють одноосібно чи артільно вести сільське господарство, мають право на те, щоб жити не гірше, аніж робітники у місті.

Земля для тих, хто її обробляв споконвіку і хто нині на ній працює. Але цього замало. Селу потрібна державна допомога. Селянську працю необхідно піднести до рівня найпочесніших серед почесних занять в Україні.

Досі держава розділила своїх громадян на сільськогосподарських і промислових і завжди симпатизувала та допомагала промисловим робітникам. Спочатку поміщицькі інтереси, а потім комуно-большевицькі спиралися на один постулат: відокремлення міста від села. Поміщики базікали про безталанну психіку мужика, мовляв - такий

вродився. Комуністи твердять, що мужик другосортний, бо не революціонер. Чи це так – скаже молода Українська держава.

Хай живе спільність праці!

Масова продукція – це найбільш успішна у сучасному світі форма продукції, але вона не дозволяє нікому (жодному класові!) вивищувати себе чи відокремлюватися. У цій продукції існує цілковита залежність усіх працюючих мас краю. Лише завдяки цій залежності існує високий рівень життя працюючих. Масова продукція – здобуток витворення багатств шляхом його розподілу.

Постулат і збагачення українських мас існуватиме тоді, коли зростатиме купівельна спроможність громадян при збільшенні виробництва товарів. Старі форми життя, що дозволяли животіти тим, які важко працюють на землі, проминуть в Україні.

Єдність праці – це єдине, що веде до зростання можливості мас!

Лад

Лад - святе слово, коли він від Бога!

У праці українець не любить бути сам по собі, він завжди готовий брати приклад із праці загалом – більшої чи меншої громади, яка його оточує. В усіх ділянках народного життя праця гурту стоїть вище праці одиниць. Дух краси наказує одиниці завжди бути у добровільному зв'язку з гуртом. Тому праця одиниці лише тоді вартість, коли вона сполучена із працею цілого гурту, із суспільством чи працею усієї нації.

У традиціях українських трудових організацій (чумацькі ватаги, спілки, робітничі артілі) завжди підкреслювалась органічність добровільного зв'язку одиниці з її гуртом. Навіть розвихрена бездержавністю сучасна інтелігенція швидко вкладається в рамки робітничих колон чи фахових корпорацій і радо там працює. Тільки непродуктивні "рвачі" й "путчисти", які намагаються руйнувати організацію, згадують на кожному кроці "український індивідуалізм". Ні, такий "індивідуалізм" – це розклад гуртової сили українців. Геть від такого "індивідуалізму"! Бо колективна сила, що добре зорганізована і пущена в рух, – це широкий потужний вал, який на розлогих землях зруйнує чужі і створить свої шляхи панування.

Придивляючись до праці українців, можна сказати, що вроджений лап їх – не лад сотень тисяч трудових груп, де хоч і існують особистості, але їхня праця обмежена добром груп. Лад не обіпреться цілком ніколи лише на бажання зорганізувати працю в краї. Потрібні ті, які надихнули б увесь край ідеєю росту і розвитку. Потрібні авторитету, які підсилювали б віру і вирощували енергію Духа.

Потреба авторитету у тому ладі, який би просвітлював і завжди давав моральну підтримку! – так каже Дух Української Нації.

Авторитет влади не може бути вичерпаний лише адмініструванням, ба навіть не може бути його часткою. Головним змістом ладу є його надщоденність, його одвічність і довговічність. В його символі мусить міститися символ і територіальні регалії Королів

і Великих Князів, Козацьких, Кубанських і Донських; панування над морем Митридата Евпатора, а над суходолом – Володимира Великого! Шапка Володимира Мономаха і корона Данила Галицького, взяті з минулого, й одночасно найбільший символ – панування у майбутньому.

Лад у своїй надбудові мав би втілювати Дух Української Нації у всіх його стремліннях до творчості й очищення, широти і будівництва.

Своєю верхівлею Лад мав би єднатися із Божеським світлим початком! – у цьому запорука, що все те, що існує в державі, важливе і сполучене з мораллю предків; що вся держава стоїть на фундаменті світла і творіння.

Лад мусить бути освячений релігією!

Українська апостольська церква

Близиться Церква, про яку в глибині душі думає українець, —своєрідна Церква. У цій Церкві не буде чужинців-урядовців. Вони не будуть зайдами із чужих церковних осередків, із чужою нам душою. Не прийдуть тому, що осередок Української Церкви буде в Україні.

У цій Церкві не буде суперечок між представниками українців православних і греко-католиків. Усі кращі сили з цих віросповідань увіллються у прадавню Українську Церкву. Про цю Церкву думав великий князь Ярослав Мудрий, усамітнюючи у 1051 році Київську Митрополію. Цю Церкву заново закладав у Києві митрополит Василь Липківський, а пізніше (1922–1930) Микола Борецький разом із десятима мільйонами віруючих. Про неї думають у совітщині мільйони українців, так, як думав той сірий відвідувач безбожницького музею у Почаївській Лаврі, що написав твердою рукою у книзі відвідувачів: "А я все ж схиляю голову перед Великим Невідомим!"

Церква ця мусить постати тепер, у час очищення нації, у час напруження її енергії і тяги до панування на рідній землі. Вона понесе світло релігії не тільки своєму народові, але й іншим народам, як було це за часів Володимира й Ярослава.

Ставши на горах Дніпрових, почув Він силу і призначення народу, де тоді перебував (св.Андрій) і сказав:

– На сих горах возсіяє благодать Божа!

Українська Апостольська святого Андрія Первозванного Церква закладена ще на початку зародження християнства, носієм якої був у наших землях апостол Андрій. Так як і римську Церкву благословив святий Петро, так і апостол Андрій поблагословив українську. Тому вона не менш первозванна, аніж інші апостольські Церкви світу.